

Țăranul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

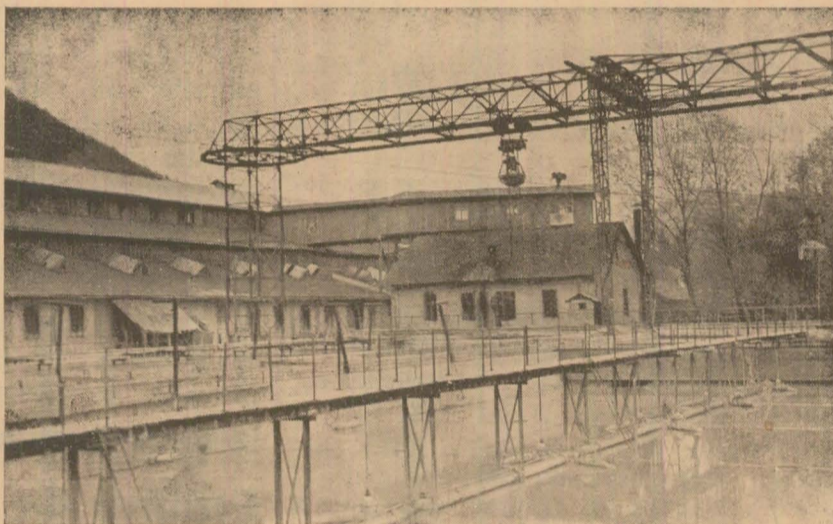
ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituțiuni și bănci 150 lei.
Muncitorii minieri 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Peleşul în sărbătoare

Marți, au fost mari serbări la Castelul Peleş, cu ocazia împlinirii a 50 ani de când regele Carol I. a ridicat Castelul Peleş, stabilind reședința de vară la Sinaia.

Dăm mai jos, poezia d. Oct. Goga, — făcută cu acest prilej — și care sintetizează, tot ce am putea spune despre Peleş — și serbările lui.

O parte a Uzinei de Stampare din Gurabarza.

1883-1933

Întâiul Rege aci, în brazi, sub creste
Și-a prăznuit în piatră biruința
Asemeni lui Manole din poveste
La temelie și-a zidit credința.

De atunci, șirag, cincizeci de ani trecură
Potop de sânge le-a 'nroșit veleatul
Ș'un vis slăvit de a veacurilor gură
S'a izbândit de-a lungul și de-a latul.

Bătrâne Domn! Când viu să-ți văd sălașul
Și cer povața Ta să-mi reinvie
Eu Regele, nepotul și urmașul
Al treilea în scaunul de Domnie.

Spre depărtări azi ochii-Mi se 'ndreaptă
Și vorba mea dau cheazășie Vouă
Că voi clădi prin cumpănire dreaptă
Pe ziduri vechi, o Românie nouă.

Eschimoșii

Dintre toate viețuitoarele, nici una nu se poate aclimatiza mai lesne ca omul. Atât plantele cât și animalele au, până la oarecare punct, regiunile lor determinate. Ast-fel între animale, maimuța, crocodilul nu vor putea nici odată trăi în clima noastră, căci nu pot îndura frigul; între plante, curmalul, vanilia, arborile care produce cafea, portocalii, lămâii, asemenea nu se vor putea aclimatiza la noi, căci frigul de iarnă îi distruge.

Singur omul tăește, fără excepțiune, în climatele cele mai calde și în cele mai reci, la tropice și la poli. Nu vorbim de locurile tropicale, căci acestea sunt locuite de Europeni; dar chiar regiunile pustii triste și îngrozitoare din prejurul polilor, își au locuitorii lor, și aceștia sunt așa numiți Eschimoși. Cine ar fi putut crede, că se află ființă umane, care își petrec toată viața lor pe gheață, în frigul care îngheață suflarea?

Noi cetim aceasta din cărți, însă chiar cetind, ni se pare că suntem sub impresiunea

unei iluziuni, iar nu a unui lucru care există într'adevăr. Și, cu toate acestea, oamenii de rasa noastră, Francezi, Englezi, au trăit ani întregi în aceste regiuni triste, aruncați de naufragiu, pe aceste țărmuri; au trebuit să trăiască câte doi și trei ani până ce vre-o navă să-i poată descoperi.

Această însușire a omului de a putea trăi în toate climatele și peste tot locul, în căldurile cele mai mari ca și în gerurile cele mai înfricoșate, ne facem să înțelegem și mai bine misiunea ce Providența i-a însemnat pe acest pământ; ne face să ne convingem că omul, într'adevăr este destinat a popula și a civiliza toată suprafața pământului.

Locuitorii polului, Eschimoșii, după cum am zis au figura turtită, lătăreață, rotundă și arămie închisă: nasul mic turtit mult; ochii mici și codați. Părul lor este negru ca pana corbului, lung și incurcat; pe frunte este tăiat ca la unii din țărani noștri. Barbă nu au mai de loc; niște tulle aspre și rară, de culoare neagră și creață, pe buza superioară și pe

INTERNE

Miercuri seara, ora 7, a sosit în Capitală d. Octavian Goga, președintele partidului național-agrar.

M. S. Regele Carol II, a conferit d. Beneș, ministru de externe al Cehoslovaciei, ordinul „Pentru merit” în gradul de comandor, iar d. Jeftici, ministru de externe al Jugoslaviei, Marele cordon al „Serviciului Credincios”.

Contele Volpi, ministru de finanțe a Italiei a vizitat Brașovul și Sinaia.

Se spune că la Sinaia, punctele principale ale conferinței Micei Înțelegeri, ar fi fost: apropierea franco-italiană și chestiunea relațiilor franco-polono-ruse.

Cincizeci intelectuali din Cluj s'au dus la Bădăcin, cu autobuzele, unde au manifestat pentru d. Iuliu Maniu.

D. Maniu a ținut o cuvântare, urându-le bun sosir.

Vineri, — la R.-Vâlcea — a avut loc ședința Comitetului central al partidului țărănist-radical. D. Iunian a făcut importante declarații politice.

Dela Serbările dela Sinaia au lipsit: d-nii mareșali Averescu și Prezan, N. Iorga și Dinu Brătianu.

EXTERNE

Cancelarul Austriei, — Dolfus, a suspendat plata diurnelor deputaților. Nu ar fi rău să se adopte și la noi această dispoziție.

Politia militară japoneză din Manciuria, a arestat, din ordinul guvernului, mai mulți directori ai căilor ferate sovietice din Extremul Orient.

In Cuba turburările continuă.

Protocolul de reinviere a tratatului turco-bulgar de neutralitate, conciliațiune și arbitraj, precum și regulamentul judiciar au fost semnate în 23 Sept. a. c.

barbă. Clima este aspră le impune, să se investimanteze cu blane și cu piei de păsări. Pantaloni, care sunt lungi până la genunchi, sunt de blană. Cămașa și ismenele sunt de piei de rață. Cojocul este de piele de vulpe, cu gluga care îi acopere tot capul afară de ochi, o parte de focă, căptușite cu piele de câine, ciorapii sunt de aceeași materie. Ast-fel costum Eschimosul seamănă mai mult cu un urs, care umblă în două picioare de cât ca un om.

Femeile și copiii sunt îmbrăcați tot ca bărbații, femeile își leagă părul de-asupra capului. Văzute în profil ele prezintă trăsături destul de regulate.

Eschimoșii locuiesc în niște covergi, sau mai bine zicând în niște viziiuni, făcute din zăpadă: înăuntru paturile sunt așternute cu blani de urși și de vulpi, cum și cu piei de rață și de alte păsări.

Mobilierul unei familii se compune dintr'o sanie făcută din oase de animale, din din câți-va câini, hamuri de piele de focă, ace

(Continuarea în pag. 3-a).

Un monument al eroilor Pentru desăvârșirea unei fapte se cer jertfe!

Este de vorbă de monumentul eroilor căzuți pe câmpul de luptă în războiul mondial, eroi ce aparțin comunei Gelmar Jud. Hunedoara. — Cum s'a ajuns la concluzia de a se ridica acest monument, este ușor de înțeles. — A fost destul să se găsească un om cu dragoste și respect față de acei cari și-au jertfit viața pentru țară, pentru ca în scurt timp, să ia ființă un comitet dintre intelectuali satului: câțiva țărani fruntași și din câteva personalități din județ, care au lansat, în urma aprobării date de Onor. Ministeru Munci, Sănătăți și Ocrotirilor sociale, listele de subscripție pentru a strânge fondurile necesare ridicării monumentului sus amintit.

Listele de subscripție au fost însoțite de următorul

APEL:

„In războiul mondial soldații noștri au arătat că sunt vrednici urmași ai vitejilor lui Mircea, Ștefan și Mihai; dar azi izbânda în războiu atârână în mare parte de buna înarmare și îngrijirea a oșteanului, precum și de mijloacele de apărare ale costelor.

Aceasta în primul rând. În al doilea rând izbânda în războiu mai depinde și de felul cum am știut ca să sădim în sufletul poporului, din care culegem oșteni țări, sentimentul național.

Ori acest sentiment nicăieri nu-l putem infiltra în sufletul poporului ca în fața faptelor.

Pentru acest fapt a luat ființă în această comună un comitet cu scopul ca să ridice un monument eroilor căzuți pe câmpul de luptă, pentru ca an de an, poporul să se adune în fața acestui monument la ziua eroilor pentru a-i slăvi și a se închină acelora cărora le datorăm ceiace suntem.

Aici vor vedea copii, părinții, frații, surorile, și moșii noștri cum știm noi să cinstim pe aceia care s'au jertfit pe altarele patriei.

Aici își vor forma sentimentul național, dragostea, amintirea de neam și de țară precum și de tot ceiace este român.

Deaceia pentru a putea duce la bun sfârșit aceasta măreață faptă ne adresăm tuturor acelora, cărora le sunt dragi eroii ca să binevoiască a ne întinde o mână de ajutor, dându-ne obolul lor pentru desăvârșirea acestei fapte pe aceste timpuri grele și vitrage.

În urma acestui apel adresat publicului înțelegător au scris până acum în ordinea în care urmează următoarele persoane:

DI Ieronim Atirescu Prefectul Județului Hunedoara Lei 200, Sandu Teodor învățător Voia jud. Hunedoara Lei 100, Sever Păcurariu

preot din Gelmar jud. Hunedoara Lei 100, Dr. Iosif Indrieș deputat Geoagiu jud. Hunedoara Lei 100, Ioan Vulcu comerciant Orăștie jud. Hunedoara Lei 100, Dna Anuța Dr. Vlad Orăștie jud. Hunedoara Lei 100, Marin Ionescu inv. Gelmar jud. Hunedoara Lei 50, Dr. Zeno Draia deputat Orăștie jud. Hunedoara Lei 50, Teodor V. Glodean preot Geoagiu jud. Hunedoara Lei 50, Nicolae Păsăriu inv. Nucșoara jud. Hunedoara Lei, Lei 50, Dr. Gheorghe Drăgan dir. Pref. Deva jud. Hunedoara Lei 50, Funcționari Pref. jud. Hunedoara Lei 210, Prof. Liceului A. Vlaicu Orăștie jud. Hunedoara Lei 160, Ofițeri Reg. IV Grăniceri Deva jud. Hunedoara Lei 380, Ofițeri Reg. 92 Infanterie Orăștie jud. Hunedoara Lei 100, Aron Demian Directorul Lic. A. Vlaicu Orăștie jud. Hunedoara Lei 40, Dumitru Ionel inv. Valea-Mare jud. Hunedoara Lei 40, Alexandru Crișan preot Geoagiu jud. Hunedoara Lei 40, Dna Maria V. Vlad farmacistă Orăștie jud. Hunedoara Lei 50, Ioan Vlad proprietar Orăștie județul Hunedoara Lei 40, Dr. Ioan Jantea notar public Geoagiu jud. Hunedoara Lei 40, Constantin Corneliu jud. Geoagiu jud. Hunedoara Lei 40, Vasile Bogan jud. Geoagiu jud. Hunedoara Lei 40, Dr. Fleischer medic veterinar Geoagiu jud. Hunedoara Lei 30, Valer Goron protopop Geoagiu jud. Hunedoara Lei 30.

Alte sume mai mici subscrise din localitățile Orăștie, Geoagiu, Deva, și Galmar și care în total fac Lei 766.

Total Lei 2956.

Pe lângă sumele subscrise, și pe lângă fondurile de cari am dispune, comitetul pentru a se întregi fondul de edificare al monumentului ne mai trebuie suma de Lei 87054 Lei.

Deaceia pe aceasta cale îndreptăm apelul nostru de mai sus către publicul înțelegător, cărora îi sunt dragi eroii, să binevoiască a c o n t r i b u i cu cât îl lasă inima la întregirea fondului de ridicarea monumentului, spre a putea, ca în scurt timp, să înfăptuim această măreață faptă.

Sumele destinate în acest scop se vor adresa dlui Marin Ionescu, învățător, Gelmar, Jud. Hunedoara, p. u. Geoagiu, cu indicația: „Pentru monumentul eroilor“.

Confirmarea primirii lor se va face în scris și pe cale ziaristică.

Acele persoane care doresc a colecta sume mai mari pentru monumentul eroilor sunt rugate a cere dela Comitat una sau două liste de subscripție, care listă ni se va restitui împreună cu suma colectată.

Îndreptăm această rugăminte, în special, către conducătorii instituțiilor de Stat și conducătorii Instituțiilor Industriale din județul Hunedoara.

Avem convingerea că se vor găsi încă Români destui, cari să-și plece ureckea la glasul nostru.

Comitetul

Insemnări din pribegie

(Continuare)

Laishev 15 Sept. 1917.

Nu mai sunt în brutărie, pentru că nu mai e nici brutăria. Abia se renovase, când — zilele trecute — un foc izbucni nimicind 120 case cu toate cele aparținătoare. Tocmai mijlocul orașului. Focul s'a iscat în casa Smirnov unde, în etaj, erau cartiruiți prizonieri; iar la parter „ciainărie“. Din cauza pompelor stricate, focul n'a putut fi stins, iar la vreo jumătate oră — începând un vânt puternic, n'a mai fost nici localizat, ci s'a propagat cu o iuteală vertiginosă. Priveliștea era îngrozitoare. O mare de foc; cât puteai vedea cu ochii. Din cauza căldurii de iad, nimenea nu se mai putea apropia. Scăpa cine cu ce putea lua în grabă. Câteva schimburi de haine și ceva mâncare, tot restul rămânând să fie înghițit de focul năprasnic.

După trei ore din marea întindere de cenușe — toate edificiile fuseseră din lemn — nu se mai vedeau decât hoarnele de cărămidă înălțându-se cernite către cer, vrând par'că să deplângă ce-a fost și ce se topise...

După nenorocirea asta a urmat și alta.

Pornind dela faptul că focul se iscase la casa unde, la etaj, erau prizonieri, și dat fiind svonul că multe incendii au fost cauzate de prizonieri; un bețiv întâlnind pe stradă un prizonier a început a-l lovi. Ingrabă a ieșit svonul că prizonierii au pus foc casei lui Smirnov și a început o goană după prizonieri ca după câinii turbați. Vânătoarea au aranjat-o un polițist cu revolverul, un artilerist cu arma și câțiva apași dintr'o mahala, cu drugi de fier. 12 prizonieri au ispășit cu viața faptul de a fi locuit în casa Smirnov, cu toate că e mai probabil ca focul să se fi iscat jos în ciainărie și nu în etaj la prizonieri. Eu și alți doi am scăpat, numai grație faptului că trăind de trei ani în oraș, eram cunoscut vânătorilor.

25 Sept. 1917.

De când cu incendiul din oraș, sunt iar în „lagăr“.

Aici în Rusia din nou turburări. Când cu Adunarea dela 15 August se părea că o bună înțelegere a intervenit între conducătorii țării, însă aceasta a fost numai o aparență înșelătoare, căci, la câteva zile, a izbucnit conflictul între generalismul Kornilov și dictatorul

Mugetele gliei strămoșești

Pământul stropit cu lacrimi și sânge, de către mucenicii vremurilor trecute, e străbătut de strigătele sinistre, de ajutor, ale oropsiților căzuți pentru el. Un strigăt de răsbunare, un strigăt sfânt, un strigăt de jertfă. și nimeni nu-l ia în seamă Și vai!...

Porni-vor gloatele pentru a stinge aceste mugete, și clipa e aproape! Speranțele s'au nimicit, trăgându-se în fața lor draperii nesfârșite de minciuni. S'au stins martirii, s'au dus ca un vis fermecat și, azi, rătăcim pe drumuri necunosctue.. așteptând clipa solemnă în care se va ivi un nou martir al neamului, spre a zdrobi călăii acestui popor frânt sub povara durerilor.

În chiote și 'n sunete de buciom vom vedea lietând ca o fantomă pe Moțul călător, coborând pe calu-i murg, către pleiada asupriților revoltați.

Din nou Câmpia Libertății va vedea lumina unor vremuri de mărire, amintind anul 1848, și un nou Avram Iancu va privi peste gloatele vremurilor noastre, martirizate de către tirani, și răsculate datorită mugetelor gliei strămoșești.

Se va zdrobi tirania și incapacitatea, înălțându-se imnuri de slavă peste hotarele străbune; mulțimea delirând va acoperi mugetele ce se vor sfârși în cadrul unei sfinte sărbători a neamului „Învieria României“.

Feriti-vă de agenți excroci!

AVIZ!

FIRMA S. SPINHER
prăvălie de textile și galanterie
B R A D, în casa Dnei Vădv. Man

Vă ofere renumitele producțiuni de ștofă a fabricii de postav W. Scherg & Cie, cu cele mai modeste prețuri. Stă la dispoziția Onor-Public o colecție foarte bogată de mostre de ștofă, pentru sezonul de toamnă și de iarnă, și anume: pentru paltoane de damă și de domni, pardisiuri, pentru costume de salon, pantaloni ștrafați și pentru diferite costumuri colorate, exclusiv din lână curată de la calitatea cea mai solidă până la calitatea cea mai fină.

Comenzile făcute prin firma mea nu Vă aduce nici un risc!

Kerenski. Kornilov își organizase o gardă personală numită „regimentul de tehiniți“. Kerenski, temându-se că generalul v'a introduce dictatura sa militară, l-a înlocuit în Comandament prin generalul Duhonin și l-a provocat să se predea. Kornilov nu s'a supus ci s'a retras luptându-se înspre Don, cu tehiniții săi. A căzut în disgrația dictatorului și comisarul Gavincov, și așa bruma de ordine ce se introduce în armată s'a topit iar. Soldații se întorc cu droaia de pe front. Trenurile nu mai circulă regulat, și când circulă sunt încărcate și pe acoperișuri.

Toată lumea face grevă și marele „colos dela Nord“, merge cu pași grăbiți spre destrămare. Încă din primele zile ale revoluției Polonia, Finlanda și Ucraina luptă pentru independență, și azi când puterea Rusiei e o umbră, nici nu vor să mai știe de o viețuire împreună. Propaganda bolșevică nu mai cunoaște nici o margine și nu mai are nici un frâu. Lenin și Troțki au eșit din bârlog și au tot mai mulți aderenți. Kerenski s'a dovedit un bun orator și un dictator de... paie.

Ioan Fodor

Cuvântarea M. Sale Regelui

M. Sa Regele Carol II., a ținut la radio, zilele trecute, următoarea cuvântare:

„Multe și nesfârșite griji apasă în fiecare zi pe umerii aceluia, cari sunt sortiți a veghea neîncetat la cârma Statului. Este neîndoișor, că țara noastră ca mai toate țările lumii, trece prin vremuri grele, vremuri în cari se cere dela toți, fără deosebire, răbdare și încredere. Răbdare în cursul vremurilor, poporul nostru a arătat că are; încredere, tot acest trecut atât de plin de zile de grea cumpănă, dar și de zile de luminoasă mărire, ne arată, că trebuie să avem.

România este pornită pe calea înaintării. La orice urcuș însă sunt locuri, în cari povârnișul este foarte greu. Azi trebuie să luăm dealul în piept și să urcăm, să tot urcăm pe căile cele mai grele.

De ce să ne uităm numai la lipsurile zilei de azi și să nu ne aruncăm privirile asupra căii străbătute cu atâta trudă și cu atâta muncă a aceluia, cari numai sunt între noi? Cu ochii ațintiți asupra viitorului să mai privim încă odată înapoi. Atunci sufletul oricărui român se va umplea de mândrie și în ochii fiecăruia va sclipi lumina încrederii desăvârșite în soarta acestui neam. Noi, aci la marginea de răsărit a Europei, am fost zidul asupra căruia s'au prăvălit atâtea și atâtea năvăliri și noi am rămas aici neclintii, îndeplinindu-ne fără șovăire chemarea.

Poetul a zis: „apa trece, pietrele rămân“. Un lucru este sigur: că poporul român va trăi în toate timpurile. Nu trebuie să credem însă, că totul s'a făcut în țara noastră. Sunt încă atâtea și atâtea de îndeplinit pe toate tărâmurile.

Vreau să spun însă, că pe puternica temelie a trecutului măreț nici greutatea de azi și nici otrava, ce s'ar răspândi printre noi, nu vor putea să sape chiar ființa noastră.

Nu ai decât să treci ca fulgerul prin România și îndată te izbesc nesfârșitele bogății ale pământului. Datoria tuturor este de a munci fără preget pentru întărirea și dezvoltarea bogățiilor acestora.

Ca să se poată duce la bun sfârșit această muncă, cei înhâmați la treabă n'ar trebui nici să se urască și nici să se pizmuiască unii pe alții. Ei n'ar trebui să se gâ-

dească numai la binele lor, ci și la binele țării. Aceasta trebuie să fie mândria lor de zi și noapte.

Sunt atâtea de făcut, încât toate urile și dușmăniile trebuie date la o parte. Toți cei buni trebuie să pună umăr la umăr pentru dezvoltarea și întărirea țării.

Eu, ca rege al României nu cer altceva dela toți fiii cei buni ai țării decât, ca ei să muncească mereu, străduindu-se, ca munca lor să dea cele mai bogate și mai binecuvântate roade.

Am spus și altădată, că după părerea mea, munca nu este numai o încordare a trupului și sufletului, nici numai o punere în lucrare a puterilor trupesti și sufletești, ci înainte de toate este o credință vie și puternică, o credință în împlinirea gândurilor bune și frumoase, spre binele de obște.

Dacă neamul nostru a putut să treacă prin vitegiile trecutului, dacă pe vremuri s'a putut spune adevărul, că *Românul nu piere*, — acum când greutatea sunt neasămănat mai mici decât cele însemnate pe paginile istoriei, de ce să nu putem înainta pe calea binelui și a fericirii? Uneltele de muncă sunt acum mai bune, mai desăvârșite și astfel, munca noastră în mare parte este înlesnită.

Visul de zi și noapte al tuturor aceluia, cari își iubesc țara, trebuie să fie: munca și încredea în viitor. Aceasta trebuie să fie credința neclintită a noastră a tuturor.

Să nu uităm nici odată, că „apa trece, dar pietrele rămân“.

Greutățile, ori cât de mari ar fi, sunt trecătoare. Faptele mari, isvorâte din isvorul muncii cinstite însă rămân“.

Stupărit.

Sfaturi pe Septembrie

Din nou sfătuesc pe stupar: îngrijește ca stupii să nu-ți fie atacați de albine răpitoare. Strămtează cât de bine urdinișul, lipește coșnițele cu îngrijire de jur-împrejur. Isprăviți lucrările în coșnițe numai dimineața și seara când albinele nu sboară pe afară. Impreunați stupii de tot slabi, iar pe cei bogați în albine, dar săraci în hrană, ajutați-i dându-le peste noapte miere.

Aceasta e luna în care se scoate mierea de prisos și se ucide stupii. Mai bine lăsați albinelor miere mai multă decât prea puțină. Mierea ierneză destul de bine în coșnițe și, fiind trebuință, se poate scoate și primăvara; dar peste iarnă nu poți ajuta, cum și când ai vrea, stupul cu miere.

Retează fagurii din coșnițele de nuele cam de trei degete. Săvârșește această lucrare în spre seară, ca în decursul nopții albinele să poată curăți mierea, și să îndrepteze fagurii. Îngrijește cum umbli cu mierea, nu cumva să rămână picuri prin stupină sau în apropierea ei.

Dacă n'ai fi golit încă despărțământul de miere din coșnițele mobile, să nu întârzi a-l goli acum. Alungă albinele cu fum în despărțământul de clocit, pune scândurice deasupra gratiei și umple locul gol cu pae curate bine uscate sau cu fășii rămase din oblitul scândurilor. Scoate măcar 2 faguri de lângă fereastră, împinge apoi fereastră înainte și către sfârșitul lunii umple și îndărătul ei cu pae sau fășii de scândură. Imblojește coșnițele de nuele cu sucituri de paie sau cu haine vechi, ce nu se mai pot întrebuița la altceva. Cu o astfel de îngrijire timburie albinele ierneză mult mai bine. Extrageți (scurgeți) mierea, pe cât puteți, cu mașina făcută spre acest scop. Mierea astfel scursă este mult mai curată și în urmăre îndoit și întreit mai bine plătită.

Fagurii cu miere astupată păstrați-i în coșnițe, așezate într'o cămară răcoroasă, ca să aveți cu ce nutri stupii în caz de trebuință, iar mierea scursă păstrați în vase noi de pământ.

Bucățile de faguri cu miere ce rămâne cu prilejul extragerii se pune într'un vas în apropierea focului și după ce se încălzește bine, le stoarcem printr'un săculeț.

Din ce rămâne în boștine, și din mierea de pe vasele și uneltele ce s'au întrebuițat la extragere, amestecându-se cu apă, căpătăm un must dulce.

Fagurii mai mari, din cari s'a extras mierea, unde se poate, se așează în coșnițele mobile, ca albinele să-i curețe cât mai bine. Deplin curățiți de miere, fagurii frumoși în rame se păstrează pentru anul viitor, iar din cei de trântori și peste tot din faguri învechiți se face ceară. *Romul Simu*

Cucoane și cultură

Cultura este o necesitate a timpului și va deveni în viitor prima condiție a unui om, ca să nu piară în lupta pentru existență. Umanitatea îi simte greutatea, îi simte pretențiile și mințile își simt neputința, de aceea lupta se duce fățișă, cu spoeli de scurtă durată, cu titluri pompoase și cu puterea banului. Banul, — devenit idolul zilei, — se pune de-a curmezișul celor însetați de cultură și dă semidocului puțința de ași acoperi goliciunea minții și sufletului formându-i din însăși zimții lui, trepte pentru a se ridica în societate. Viitorul pre-

(Continuarea în pag. 4-a).

Eschimoșii

(Continuare din pag. 1-a).

sau indrele de oase, un fel de pietre care le sărvesc de lămpi; în fine, din niște lanțuri și lănci de oase, cu care se servesc la vânătoare. În cele mai multe colibii se găsește și câte o caldare pentru prepararea mâncării. Focul îl fac cu grăsime de focă, morskă sau de urs, pe care o pun într'un fel lampe, de asupra cărora se atarnă căldarea. Căsătoria există la Eschimoși. În genere, tatăl flăcăului caută femeie fiului său; el regulează căsătoria cu părinții fetei. Băieții ca să poată să se însoare, trebuie ca mai întâi să devină vânători buni. Singura grijă a acestor sălbatici este să aibă mâncare; odată asigurați, petrec într'o veselie; sunt oameni cei mai mulțumiți; râd toată ziua, și povestesc la istorii și mai cu seamă istorii care să-i facă să râdă.

Această veselie, această mulțumire, când omul locuiește în casă de zapadă, departe de ori-ce pământ locuit, au surprins pe toți călătorii care i-au vizitat. Bărbați, femei

și copii, tineri și bătrâni, nu pot vorbi mai nici odată, fără ca să glumească; ei hihăesc toată ziua. Nu le poți face o plăcere mai mare de cât să le dai mâncare și să le spuși la glume. Cu toată sălbăticia lor, Eschimoșii sunt buni și primitivi. Doi nenorociți navigatori, care scăpase dintr'o corabie înecată, după ce petrecuse peste doi ani singuri într'o scorbură, trăind ca vai de dânsii avură noroc ca să dea peste ei un vânător eschimos celebru. Acești nenorociți, după ce petrecură mai multe zile cu dânsul în scorbură lor, D. Eatum, cum îl numeau ei, îi luă în sania sa și-i duse în satul său, o adunătură de vre-o 20 de colibe de zapadă bătută. Locuitorii din sat le eșiră înainte cu neveste, cu copii și cu câini. De abea se opriră săniile, și femeile cu copiii se grădăriră pe lângă dânsii, hihăind.

Îndată îi băgară în casă, unde îi pofti să șadă pe blănițele de urs, cu care era așternut.

După ce le dădură să mănânce îi îndeamnară să se culce. Femeile nu știau cum

să-i mai îngrijească: ele avură grijă ca înainte de a lăsa pe navigatori să se culce, să le schimbe încălțăminte ce umedă, dându-le cisme uscate. Când începe să se mai rupă ghiața, Eschimoșii pleacă toți la vânat, căci atunci se găsesc mai multe morse și focuri. Semnalul odată dat, toți bărbații își pregătesc săniile și pleacă; rămân acasă femeile și copiii.

Uneltele lor de vânat sunt: undița, lancea și un fel de lațuri. Fie-care vânător pânzăște unde este ghiața crăpată, și așteaptă până ce vre-o morsă sau vre-o focă scoate capul afară ca să respire; atunci repede lancea, și dacă o nemerește bine, o omoară. Bărbații n'au altă ocupațiune de cât vânatul și îngrijirea câinilor; tot ce privește îngrijirea din casă rămâne pe seama femeilor. Vânatul hotărește locul unde se așează satele.

Eschimoșii îndată ce nu mai găsesc vânat, încarcă săniile și pleacă în altă parte; cu modul acesta satele lor se schimbă de la un loc la altul, ca colibe de păstorilor.

P. S. Aurelian

Acum în fiecare casă radio... Au sosit noutățile expoziție mondiale din Chikago.

► Observați prețurile reduse: ◄
R. C. A. R. 17 cu 4 lămpi și vorbitor încorporat direct în priză, Lei 4800. Afară de aceste aparate mai găsiți și ultimele noutăți al produselor europene!
Columbia C.—150 cu 4+1 lămpi Superhet cu vorbitor dynamic, Lei 7500.
R. C. A. R. 28 cu 5 lămpi Superhet dynamic cel mai reușit aparat al sezonului, cu scală luminată, tone-control, antiparazit, lămpi noi etc, Lei 8700. **Vindem în rate convenabile.** — Cereți oferte și demonstrațiuni. —

Reprezentanța pt. jud. Hunedoara: **Max Godel, Mag. tehnic, Deva.**

vede, înmulțirea intelectualilor, de aici lupta și selecționarea capacităților zdrobind cu aceasta puterea banului. Și în sufletul omului cult rămâne acel sentiment măreț, iubirea. Acel sentiment ce prin cultură își schimbă forma lui brută își schimbă coloritul se idealizează și umanizează. Și atunci ne întrebăm, ce tovarășă de viață va lua un om cult?

Lăsăm la o parte doamnele de condiție, c'o pregătire serioasă, trecem peste ideea că femeia trebuie să aducă în casă un porcoiu de bani, cum și posibilitatea unei fete cu avere să ia un titrat mai ușor de cât una cu cultură.

Avem în plin progres cucoanele parvenite, ridicare de împrejurări și prin puterea banului. Fericite fete de plugari și de negustori, fără nici-o pregătire au devenit tovarășe a oamenilor ce ocupau locurile de cinste, în organizația noastră de stat.

Drăgălășia bărbatului i-a schimbat numele de „Marița“ în „Mimi“ iar averea și întreaga ei ființă și-a pus-o sub firma d-na dr. X, inginer, avocat etc. Curată ironie! Evoluția fetei dela țară sau mai bine zis, fără cultură, își urmează cursul. Săptămânal coafeur, ceaiuri și serate dansante. Vizite de curtoazie, ceaiuri pe acasă, intrigi, și un fel de dute vino prin oraș, de vin acasă doborâte de oboseală și tâmpite de atâta discuție.

Bărbatul devine un curier specializat. Cunoaște toate doamnele din oraș, știe cum se îmbracă, ce gânduri nutresc și cu ce se ocupă fiecare doamnă de dimineața până seara.

În loc să cunoască bibliotecile din oraș, cunoaște fabricile de mobile și casele de mode. Preocuparea lui e redusă pur și simplu cum să-și impozoneze și să mulțumească pe Mimi. Viața intelectuală dispăre, se mecanizează în funcțiune, devine un automat, un rutinat, fără aceea ridicare senină în lumea cărților.

Și prostia se întinde și în afara căminului. D-na dr. are pretenția să conducă comitete de binefaceri, să fie membră la diferite societăți și să facă politică feministă. Nimeni nu contestă drepturile politice a unei femei, dar să dai dreptul unei țafte Marițe, să fie membră în comitetul comunal etc., numai prin fericitul eveniment, că și-a pus averea sub o firmă (doctor, inginer, etc.) e o prostie a secolului.

Un tânăr titrat îmi citase trei fete. Dintre care pe una trebuia să o aleagă de soție. Notăm că băiatul era bine pregătit, inteligent, cu gânduri de muncă, dar ușuratec și influențat în parte de boala banului. 1. O profesoară bine pregătită, entuziasmată de carieră și doritoare de un cămin dulce și cald. Excela prin nobileța sufletului, cunoștinții multilaterale și prin o înțelegere perfectă a căsniciei. Modestă și săracă. 2. O fată de oraș, cu 1/2 milion la bancă, trăită în mediul cucoanelor parvenite și cu educație făcută timp de un an, într'un pension particular. Un suflet mic, invidioasă, orgoliasă și mândră de sine. Se îmbrăca la ultima modă, frecventa balurile, căuta societăți înalte și alerga numai după tineri titrați. Disprețuia țărănimea și fetele sărace. Discuta și se avânta în orice domeniu cu seriozitatea unui savant. Făcea politică și valorifica omul după un calapod al ei propriu. 3. O fată de negustor, cu nu știu câtă avere. Pusă la adăpostul grijilor, nu se îngrijise, decât de măestria maimuțării. N'avea decât patru clase primare și-i mai trebuia obișnuința orașului și a unui titlu oarecare.

Ei bine; cu ușurința omului, ce nu cunoaște ce-i viața s'a însurat cu bogata de pe urmă, cu gândul că șlefuid-o, va face din dânsa o cucoană demnă.

A introdus-o în societăți, a pus-o în mașină și i-a făcut din avere un confort regesc.

Și totuși nu credeți că banul l-a făcut mai fericit decât era. Bărbatul trebuia să aibă în căsnicie o tovarășă la nivelul său, ca să-i îndulcească viața, să-l înțeleagă și să-l ajute cu pricepere în lupta pentru existență.

Bărbatul să găsească în femeie o egală, o vrednică tovarășă, ce să-l stimuleze în munca de toate zilele și să-i deștepte în suflet năzuinți, dorinți nobile. Căsătoriile făcute din interes și fără a ține seamă de pregătirea femeii, nu mai pot dăinui multă vreme. Ele fiind un pericol atât pentru fericirea casnică cât și pentru societate. Un om pregătit va înțelege, că numai o femeie egală îi va asigura reușita în viață, iar părinții se vor îndrepta spre cultură, lăsând în umbră aceea goană necinstită după titluri. Până atunci, orice părinte să știe că numai o educație aleasă și sistematizată poate aduce fericirea fetelor, ce dorește căsătorie cu oameni aleși.

Gh. Atanasiu

Sportive.

— **Duminică 24 Sept. 1933**, pe arena sportivă „Mica din Gurabarza, s'a jucat un match amical de football între echipele C. S. „Mica“ și C. S. „Orăștie“, care s'a terminat cu rezultatul de 5—0 (3—0) în favorul Micei.

Dela învingători a jucat bine toată echipa; iar dela învinși, nu am putut remarca de cât brutalități și o indisciplină care ar trebui să dispară odată din sportul românesc. Însă este foarte natural ca o echipă cu elemente împrumutate, să aibă o ținută sportivă la fel cu cea a C. S. „Orăștie“.

— **Duminică 1 Oct. a. c., C. S. „Mica“** va avea de înfruntat pe arena proprie din Gurabarza, puternica formație a Reg. 4 Grăniceri din Deva.

P. Groza

— **Luni a avut loc la stadionul O. N. E. F., în prezența a 12.000 spectatori, match de football pentru cupa Europei centrale. România a învins Ungaria cu 5—1 (2—1).**

Informațiuni

— **35 ani de serviciu!** În 25 Septembrie crt. dl. Francisc Woblich a împlinit 35 ani de serviciu, la Soc. „Mica“.

În anul 1898 fiind angajat la Harkortsche Bergwerke a. g. Ruda 12 Apostoli, astăzi „Mica“, a părăsit comuna sa natală — Leitmeritz — Cehoslovacia, pentru a se prezenta la serviciu.

Sosit la Brad, numai în vârstă de 24 ani, a căutat întotdeauna să-și îndeplinească serviciul în mod conștiincios, fiind iubit de superiorii și colegii săi.

A știut să se identifice cu interesele soc., contribuind cu munca sa la prosperarea ei, și a ținutului în care se găsește.

Omul muncii și al corectitudinii, a știut întotdeauna să se facă iubit atât de șefii cât și de subalternii săi.

Funcționarii serviciului contabilității îi urează cu această ocazie, harnicului și priceputului său șef, multă sănătate și noroc. M. J.

Vizitați cu încredere Croitoria lumii elegante

ce s'a deschis cu data de 20 Sept. a. c. în piața Avram Iancu (lângă prăvălia dlui I. Tândău) maestru diplomat și absolvent al Academiei Superioare și Internaționale de Croitorie și Mode din București, fost premiant la examenele din 17. Iulie a. c.

Se efectuează tot ce depinde de branșa Croitoriei cu garanție.

Cu stimă

Croitoria lumii elegante

V. LUPU

— **Pentru ajutorarea Moșilor, guvernul, deocamdată, a luat următoarele dispozițiuni: reducerea prețurilor mineritului, reducerea la cumpărarea medicamentelor și 50 la sută reducere pe C. F. R. tuturilor Moșilor.**

Chiar în această toamnă se vor începe lucrările pentru repararea podurilor și șoselelor.

— **Sava, un râu din Iugoslavia, din cauza ploilor, a crescut și eșind din alvia sa, a inundat ținutul Slovaciei, unde a produs pagube evaluate ca peste 100 milioane dinari.**

Satul Struge a dispărut complet fiind acoperit de apă.

— **În congresul ținut zilele trecute la București, salariații statului au cerut; Menținerea și aplicarea statutului. Anularea celor 56,000 numiri făcute în ultimii patru ani. Normalizarea și armonizarea salariilor. Legiferarea Statutului celor dela P. T. T. N. F. R. și al sanitarilor. Orice slujbaş să nu aibă decât o singură slujbă. Conversiunea Datoriilor funcționarilor publici; rezpozabilitatea personală a unșionarilor.**

— **Recolta de porumb din Nordul Moldovei e compromisă. Timpul friguros nu a permis porumbului să se coacă.**

— **Guvernul român a încheiat zilele trecute un acord comercial cu Ungaria. Noul acord se bazează pe principiul compensației: adică importul nostru de mărfuri din Ungaria va fi de egală valoare cu exportul nostru în această țară.**

— **Se face o expediție la Polul Sud. Expediția e condusă de căpitanul Brid și va dura doi ani.**

— **Salariile funcționarilor și pensiile se vor achita între 25 Sep. — 15 Oct. 1933.**

— **Ministerul de Interne a hotărât mutarea prefecturii și reședinței Târnava-Mică dela Diciosămartin la Blaj.**

— **Ministerul Instrucțiuni publice a delegat pe d. inspector general I. R. Petrescu să ajute la organizarea școlilor superioare sătești cari vor lua ființă în această toamnă în cinci centre: Brad, Focșani, Grădiște, Tulcea și R. Vâlcea.**

— **Prețul porumbului se urcă mereu. Pe alocuri el a ajuns la 30,000 lei vagonul.**

— **Nu a mâncat 24 zile. Tânărul E. Crețiu, din Iași, deținut pentru înșălăciune este în a 24-a zi de grevă a foamei.**

— **Apusenii au început să se intereseze tot mai mult de religia ortodoxă.**

Și în vederea propagandei I. P. S. Patriarhul a dispus editarea unui magazin — revistă de doctrină și informațiune ortodoxă în limba Franceză, la care vor fi chemați să colaboreze pe lângă teologii din țară și teologii din celelalte biserici ortodoxe.

— **Necrolog. A încetat din viață, în ziua de 28 crt., Văd. Sofia Cuteanu în etate de 77 ani.**

— **În cursul săptămânei viitoare, dl. Ministru Gusti va pleca în țară unde va face o serie de inspecții diferitelor școli.**

Cinema „ORIENT“ Brad

Duminică 1 Octombrie 1933

CONGORILLA

însenat în pădurile Seculare din Africa, și cu părți spăimântătoare locuite cu fel de fel de animale sălbatice.

Congorilla nu are nevoie de reclamă

ATENȚIUNE!!!

Inceputul la ora 6³⁰ și 9 fix.

REDACTOR RESPONSABIL:

G. E. CAMBER